

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Postoje občanů k fungování demokracie v ČR – únor 2014

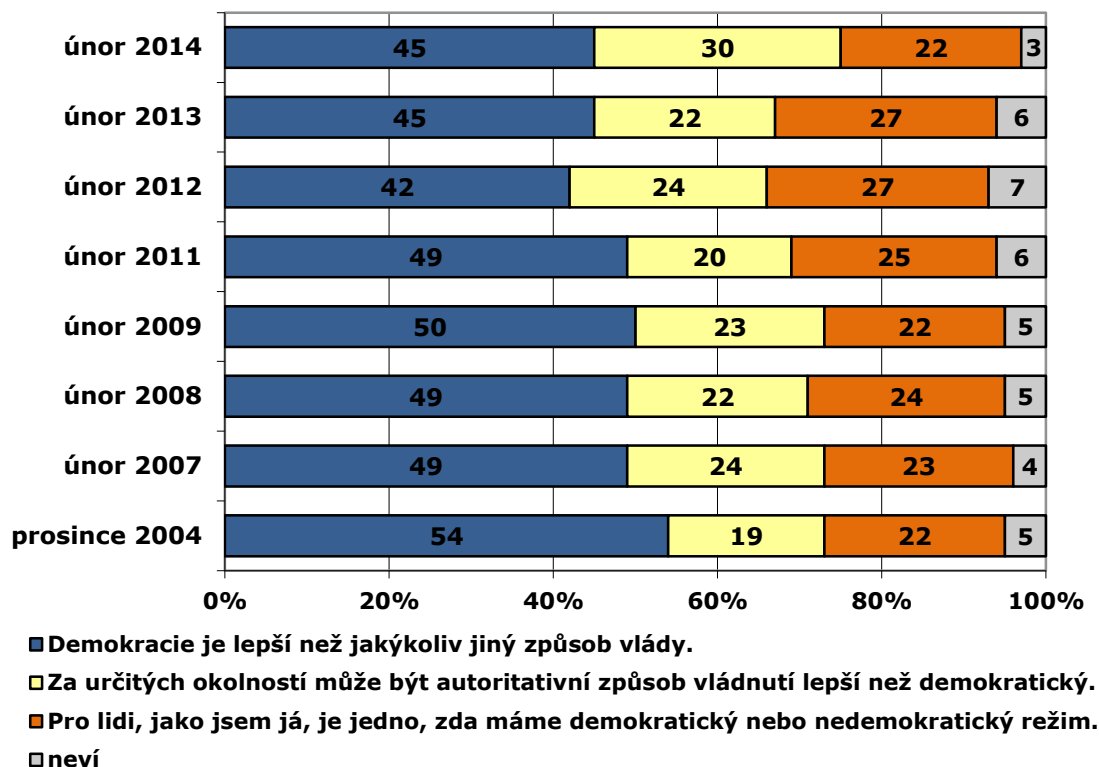
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v14-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. – 10. 2. 2014</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1081</i>
Počet tazatelů:	<i>258</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.52, PD.51, PD.53, PD.54</i>
Zveřejněno dne:	<i>5. března 2014</i>
Zpracoval:	<i>Naděžda Čadová</i>

V únorovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zjišťovalo názory českých občanů na politický systém a fungování demokracie v ČR. Položené otázky se týkaly hodnocení demokracie jako způsobu vlády, spokojenosti s fungováním demokracie v naší zemi, pravděpodobnosti toho, že u nás může dojít k rozpuštění parlamentu a zrušení politických stran a postoje českých občanů k takové situaci.

Postoje českých občanů k demokratickému režimu a vývoj těchto postojů v čase zachycuje graf 1. 45 % českých občanů věří, že demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády. Otevřenost možnosti autoritativního způsobu vlády deklarovali v našem výzkumu tři z deseti oslovených (30 %), další necelá čtvrtina občanů (22 %) se domnívá, že je lhostejné, zda v zemi je demokratický, nebo nedemokratický režim. Zbývá 3 % dotázaných se k položené otázce nedokázala vyjádřit.

Graf 1: Postoj k demokratickému režimu – podíl občanů souhlasících s výroky (časové srovnání v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podíl dotázaných, kteří věří, že demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády, se v porovnání se situací před rokem nijak nezměnil. Významně (o 8 procentních bodů) ale vzrostl podíl občanů, kteří vyjadřují názor, že za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický, a naopak o 5 procentních bodů poklesl podíl těch, podle kterých je jedno, jaký je v naší zemi režim.

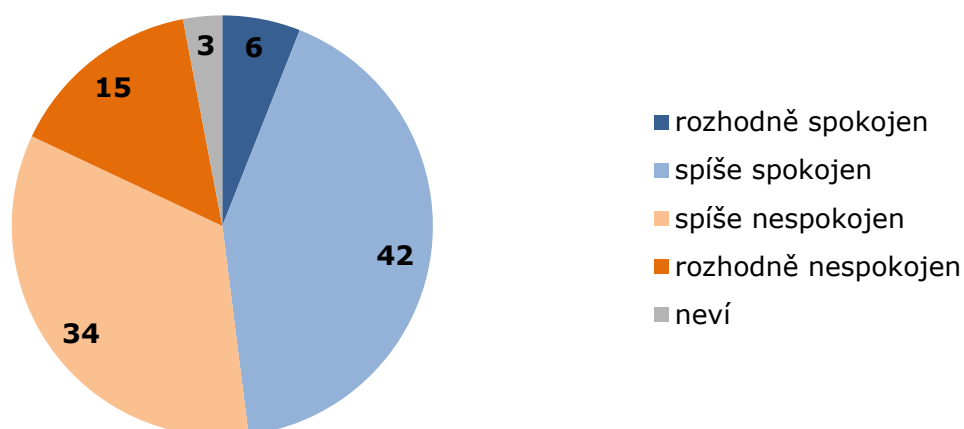
Demokracie má častěji zastánce u lidí se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním, u občanů označujících svoji životní jako dobrou, mladých lidí ve věku od 20 do 29 let a obyvatel Prahy. Z hlediska politických preferencí považují demokracii za nejlepší způsob vlády zejména lidé, kteří se sami zařazují k pravici, především pak voliči ODS, TOP 09 a ANO. Možnost autoritativní vlády naproti tomu statisticky významně častěji zmiňují lidé hlásící se k levici nebo levému středu, nejčastěji pak příznivci KSČM. Skupinu těch, kteří se domnívají, že je vlastně jedno, zda máme demokratický, nebo nedemokratický režim, tvořili lidé starší 60 let, důchodci, respondenti deklarující špatnou životní úroveň vlastní domácnosti, dotázaní se základním vzděláním, vyučení či se středním vzděláním bez maturity, lidé řadící se na pravo-levé škále politické orientace k levici a ti, kteří by ve volbách odevzdali svůj hlas KSČM.

V názoru na fungování demokracie v naší zemi je česká veřejnost značně rozpolcena (viz graf 2). Spokojenost s tím, jak v ČR funguje demokracie, vyjádřilo 48 % oslovených (z toho 6 % se cítí „velmi spokojeno“ a 42 % „spíše spokojeno“), kriticky se pak k fungování demokracie v naší zemi postavilo 49 % dotázaných (z nichž 34 % je

¹ Znění otázky: „Se kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte? Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády. Za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický. Pro lidi, jako jsem já, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.“

s ním „spíše nespokojeno“ a 15 % „velmi nespokojeno“). 3 % dotázaných se k položené otázce nedokázaly vyjádřit a zvolily proto odpověď „nevím“.

Graf 2: Spokojenost s fungováním demokracie v ČR² (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Časové srovnání s předcházejícími výzkumy nabízí tabulka 1. Ve srovnání s rokem 2013 došlo k celkovému nárůstu spokojenosti s fungováním demokracie o 15 procentních bodů (z 33 % na 48 %) a situace je tedy v současnosti podobná jako v letech 2007 až 2009, respektive 2011, kdy byly podíly spokojených a nespokojených podobně vyrovnané.

Tabulka 1: Spokojenost s fungováním demokracie v ČR - časové srovnání (v %)

	12/04	02/07	02/08	02/09	02/10	02/11	02/12	02/13	02/14
rozhodně spokojen	1	4	4	6	4	8	5	1	6
spíše spokojen	39	46	44	42	39	43	38	32	42
spíše nespokojen	48	34	37	35	38	35	37	45	34
rozhodně nespokojen	7	11	13	13	15	11	16	18	15
spokojen/nespokojen	40/55	50/46	48/50	48/48	43/53	51/46	43/53	33/63	48/49

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

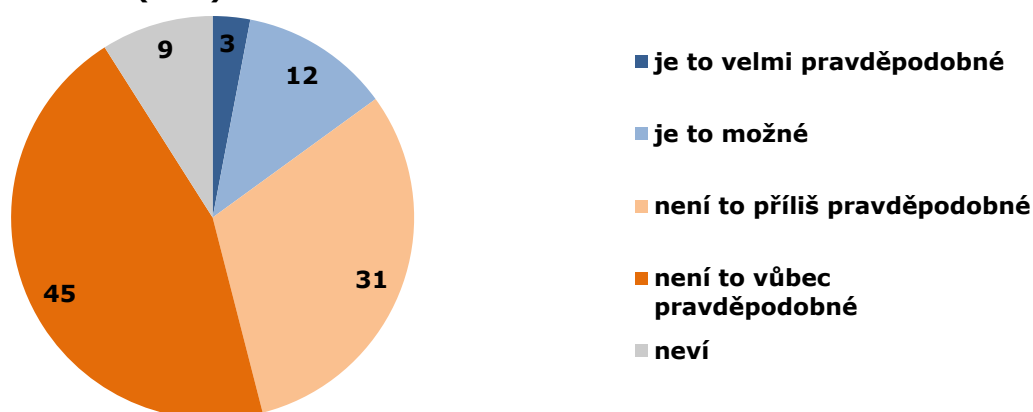
Spokojenost s fungováním demokracie v ČR statisticky významně častěji vyjadřují lidé považující životní úroveň své domácnosti za dobrou, mladí lidé ve věku do 29 let, obyvatelé Prahy a lidé, kteří se na škále politické orientace sami řadí k pravici. Z hlediska politických preferencí jsou s fungováním demokracie v naší zemi častěji spokojeni lidé, kteří uvedli, že by ve volbách odevzdali svůj hlas TOP 09, ODS, nebo ANO. Nespokojenost se naopak častěji pojí se špatnou životní úrovní domácnosti a věkem nad

² Znění otázky: „Jak jste celkově spokojen s fungováním demokracie v naší zemi?“ Varianty odpovědi: rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen.

60 let. Vyjadřují ji také častěji lidé řadící se sami na levou stranu politického spektra a potenciální voliči KSČM.

Další otázka mapovala, do jaké míry je podle dotázaných pravděpodobné, že v příštích pěti letech u nás budou zrušeny politické strany a rozpuštěn parlament (viz graf 3).

Graf 3: Pravděpodobnost zrušení parlamentu a rozpuštění politických stran v příštích pěti letech³ (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pouze 3 % českých občanů se domnívají, že je velmi pravděpodobné, že v příštích pěti letech bude v ČR rozpuštěn parlament a zrušeny politické strany. Za možné to považuje desetina obyvatel ČR (12 %). Naprostá většina oslovených se domnívala, že je nepravděpodobné, že by došlo k rozpuštění parlamentu a zrušení politických stran, když podle téměř poloviny dotázaných (45 %) je to zcela nepravděpodobné a podle téměř třetiny (31 %) to není příliš pravděpodobné.

V porovnání s výzkumy realizovanými v letech 2007 až 2009 (viz tabulku 2) poklesl podíl dotázaných, kteří se domnívají, že rozpuštění parlamentu a zrušení politických stran v naší zemi „není vůbec pravděpodobné“.

Tabulka 2: Pravděpodobnost zrušení parlamentu a rozpuštění politických stran v příštích pěti letech – časové srovnání (v %)

	prosinec 04	únor 07	únor 08	únor 09	únor 14
je to velmi pravděpodobné	2	2	2	1	3
je to možné	7	10	7	9	12
není to příliš pravděpodobné	37	30	29	29	31
není to vůbec pravděpodobné	44	50	56	52	45
neví	10	8	7	9	9

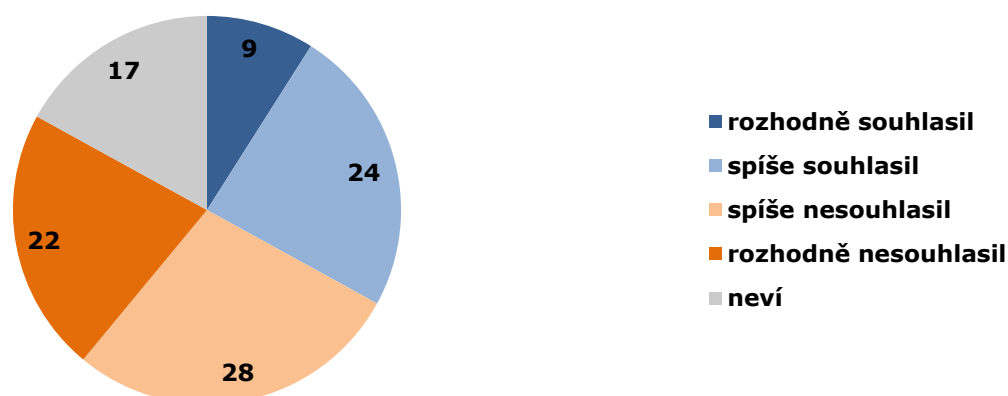
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

³ Znění otázky: „Někteří lidé se domnívají, že by se v této zemi vládlo lépe, pokud by byl parlament rozpuštěn a politické strany zrušeny. Jak pravděpodobné podle Vás je, že se to v příštích pěti letech stane?“

Názor, že není vůbec pravděpodobné, že by byl v příštích 5 letech v naší zemi rozpuštěn parlament a zrušeny politické strany, častěji vyjadřují lidé pracující ve vedoucích funkcích, podnikatelé, občané s vysokoškolským stupněm dosaženého vzdělání a lidé, kteří by podle svých slov dali ve volbách svůj hlas ODS nebo ANO. Podíl dotázaných, kteří podobnou situaci označili za „velmi pravděpodobnou“, je velmi nízký ve všech skupinách obyvatel.

Doplňující dotaz zjišťoval, zda by dotázaní osobně s rozpuštěním parlamentu a zrušením politických stran souhlasili či nikoliv.

Graf 4: Souhlas/nesouhlas s rozpuštěním parlamentu a zrušením politických stran⁴ (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Třetina českých občanů (33 %) by souhlasila s tím, aby byl rozpuštěn parlament a zrušeny politické strany, proti takovým krokům by se postavila polovina (50 %) obyvatel ČR starších 15 let, když 28 % dotázaných uvedlo, že by s tím „spíše nesouhlasilo“ a 22 % by „rozhodně nesouhlasilo“. 17 % respondentů nevědělo, zda by s rozpuštěním politických stran souhlasilo, nebo nikoliv. Názory respondentů se oproti předchozím šetřením výrazně nezměnily, došlo však k poklesu podílu dotázaných, kteří by s rozpuštěním parlamentu a zrušením politických stran „rozhodně nesouhlasili“, a to o 6 procentních bodů (viz tabulku 3).

Tabulka 3: Souhlas/nesouhlas s rozpuštěním parlamentu a zrušením politických stran – časové srovnání (v %)

	prosinec 04	únor 07	únor 08	únor 09	únor 14
rozhodně souhlasil	6	10	12	8	9
spíše souhlasil	21	20	20	21	24
spíše nesouhlasil	28	28	28	26	28
rozhodně nesouhlasil	26	24	27	28	22
neví	19	18	12	17	17
souhlas/nesouhlas	27/54	30/52	32/55	29/54	31/50

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁴ Znění otázky: „Pokud by byl parlament rozpuštěn a politické strany zrušeny, Vy byste rozhodně souhlasil, spíše souhlasil, spíše nesouhlasil, rozhodně nesouhlasil.“

S rozpuštěním parlamentu by častěji souhlasili lidé se subjektivně deklarovanou špatnou životní úrovní, nezaměstnaní a přívrženci KSČM. Rozhodně proti tomu by se postavili respondenti považující životní úroveň své domácnosti za dobrou, dotázaní s vysokoškolským stupněm dosaženého vzdělání, lidé pracující ve vedoucích funkcích a podnikatelé, dotázaní, kteří se sami zařadili k pravici nebo pravému středu, a potenciální voliči ODS a TOP 09.